



Disputatio juridica inauguralis de praescriptionibus fori

<https://hdl.handle.net/1874/347313>

2.

DISPUTATIO JURIDICA
IN A U G U R A L I S,
D E

PRÆSCRIPTIONIBUS FORI.

Q U A M,
DIVINO FAVENTE NUMINE

Ex Auctoritate Magnifici Reëtoris,

D. HERMANNI van HALEN,

Verbi Divini in Ecclesiâ Præconis, & Theologiæ Doëtoris, ejusdemque
Facultatis in Inelytâ Academiâ Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

U T E T

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS
Summisque in UTROQUE JURE honoribus & Privilegiis
ritè & legitimè consequendis,

Publico examini subjicit,

JOHAN DE WEEDE, Ultrajectinus.

A. D. . Aprilis, hora locoque solitiis.



TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc LXXXIX.

Nobilissimo Amplissimo ac Generosissimo
V I R O,

D. D. EVERHARDO
de **W E E D E,**

Domino de Dijkvelt, Rateles, Lutteke-Weede &c.
Decano Capituli St. Mariæ quod est Trajecti. Or-
dinum populi Trajectini Præsidi, eorumque nomi-
ne inter Præpotentes Confœderari Belgii Proceres
Deputato Ordinario. Aggerum, qui superiorem
partem Leccæ fluminis cingunt, Præfecto. Variis
pro fœderato Belgio legationibus, prudentissime de-
functis, Atque etiamnum Belgii fœderati apud po-
tentissimum Britannia Regem Oratori extraordina-
rio Inclyto.

U T E T

Nobilissimo Strenuissimo VIRO,

D. D. HENRICO
de **W E E D E,**

Legionis Peditum fœderati Belgii Tribuno. Curia ag-
gerum ad Superiorem Leccæ fluminis partem assel-
fori. &c.

Patruis suis & Patronis omni cultu, observantiæque,
Studio ætatem Colendis, Honorandis,

Hoc exercitium inaugurale ut & semet ipsum

D. D. D.

JOHAN DE WEEDE, Auctor.



DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS

DE

PRÆSCRIPTIONIBUS FORI.

THESIS I.



Vox Præscriptionis ita dicta est a verbo præscribere, quod proprie est ante scribere, nostrates *voorscrijven*, seu ut Donellus docet *lib. 22. cap. 1.* de iis usitatum qui pingendi, vel scribendi artem alios docent, qui solent præformare lineas, seu literas, quas discipuli imitari debent, hinc per metaphoram denotat præscribere, præfinire, dictare aliquid alteri, quod sequatur: ita in *l. 1. Cod. de præf. 30. vel 40. ann. præf. quod publico Jure præscriptum est, statuet.* quod publicis legibus ea de re statutum est. Eodem sensu *tempus a testatore præscriptum* apud JCtos est præfinitum, in *l. 28. §. 8. ff. de lib. leg.* *Brissou. lexicon* in verbo, *præscribere*, eademque ex origine actio ex contractibus innominatis descendens dicta est *præscriptis verbis*.

4 DISPUTATIO JURIDICA

II.

Varias porro significationes habet præscriptionis vocabulum:
1. generaliter accipitur pro quacunque exceptione, & dilatoria & peremptoria per *Rubr. Cod. de exceptionib. seu præscriptionib. l. 8. l. pen. & ult. ff. cod. tit.* atque hinc præscribere nihil aliud est quam excipere. *l. 11. & pen. ff. de except. l. fin. ff. de susp. tut.* forte ideo, quod reus excipiens actori quasi dicitur, & præscribat, quomodo agere debuisset.

2. Præscriptiones denotant modos & circumstantias temporis, quibus actiones includuntur, & quasi præscribuntur, ut in *Rubr. ff. de divers. & temp. præf.* sed tunc plerumque Jcti hoc modo dicunt, *præscriptio temporis, vel præscriptio temporalis.*

3. Pro modo acquirendi dominium, ut *præscriptio 30. vel 40. annorum tot. tit. Cod. de præsc. 30. vel 40. anno.*

4. Pro exceptionibus declinatoris, qua declinamus seu locum Judicii, seu personas Judicium constituentes, atque illæ sunt, quæ proprie vocantur præscriptiones fori *l. pen. C. de pact. l. ult. C. de except.*, quæ aliter exceptiones declinatoriæ vocantur.

5. Specialissime pro exceptione fori incompetentis.

III.

In hac posterior significatione ita definiri possunt, *Præscriptiones fori, sunt exceptiones dilatoria, quibus reus conventus Judicium declinat, vel propter personas Judicium constituentes, vel alias circumstantias loci & temporis.*

Animus autem non est de omnibus & singulis Præscriptionibus fori speciatim agere, quod terminos disputationis inauguralis excederet, sed præcipue de præscriptione fori incompetentis, generalia tantum ut titulo nostro satisfaciamus, de reliquis dicturus sum, quod ordine ut fiat, ab ipsis exceptionibus incipiemus.

I V.

IV.

Triplex exceptionis occurrit definitio 1. est in *pr. §. de except.* *exceptio est defensio ejus cum quo agitur.* omnis quidem exceptio recte defensio dicitur, utpote comparata defendorum reorum causa, *pr. §. de except.* at non omnis defensio exceptio est, sed ea tantum quæ actionem Jure constitutam repellit, actio igitur est telum, exceptio clypeus, aries, quo actio infringitur. *Cic. in topic. aries ille subjicitur in vestris actionibus, si telum manu fugit.* Altera definitio est in *l. 22. ff. de except.* ubi Paulus definit exceptionem quod sit *conditio qua modo eximit reus damnatione modo minuit damnationem, conditionem* vocat, intuitu veteris exceptionum concipiendarum formulæ: nam conditionaliter, per particulas, *si, nisi, extra quam si.* exprimebantur *Cujac. 5. obser. 34. Wesemb. in par. ff. de except. n. 9.* Exemp. gr. si de statu filii fam. cui pecunia credita proponeretur, ambigeretur, creditori quidem actio dabatur, sed cum hac exceptione, *Extra quam si tum filiusfam. erat, cum ei pecunia crederetur.*

Tertia exceptionis definitio est in *l. 2. pr. ff. de except.* *Exceptio est actionis juris competentis exclusio.* vocabulum autem *exclusio* late debet sumi, non tantum pro exclusione perpetua, sed etiam temporali, ut quoque definitio possit convenire dilatoriis exceptionibus.

V.

Omissis variis exceptionum divisionibus, exceptiones distribuimus in peremptorias, seu perpetuas, & dilatorias, seu temporales. Peremptoriæ, seu perpetuæ sunt quæ semper agentibus obstant, & rem de qua agitur, omnino perimunt *§. 9. §. de except. l. 3. ff. eod.*

Vis exceptionum peremptoriarum, quam ipsam & nomi-

DISPUTATIO JURIDICA

na indicant hæc est, quod oppositæ & probatæ, semper agentibus obstant, & rem de qua agitur perimunt, unde alibi dicuntur totius negotii cognitionem tollere, & vires principalis negotii exhaurire, *l. 2. C. de prec. imper. off.* non enim actionem solum, sed etiam obligationem tollunt, neque non minore cum effectu, quam si sublata esset ipso jure, ut non abs re scriptum sit nihil interesse, utrum quis actionem non habeat, an eam, quæ per exceptionem perpetuam infirmetur, & pro indebito haberi id, cujus petitio ita repelli potest *l. 112. ff. de reg. Jur. l. 3. §. 1. ff. de const. pec. l. 40. ff. de condit. indeb.*

V I.

Exceptiones dilatoriæ seu temporales sunt, quæ ad tempus nocent, & temporis dilationem tribuunt, id est oppositam actionem non in totum excludunt, sed tantum differunt, *l. 2. §. ult. ff. de except.* quia rem differunt, dilatoriæ, & ad tempus id faciunt, temporales appellantur, *l. 3. ff. de except.* differentia autem inter exceptiones dilatorias, & peremptorias præcipue duæ sunt, 1. differunt effectu, peremptoriæ excludunt actionem in perpetuum, dilatoriæ differunt ad tempus, 2. differunt tempore oppositionis, dilatoriæ opponi debent ante litem contestatam, *l. 13. C. de proc. l. 19. C. de proba.* postea non, quia reus tunc intelligitur iis renuntiasse, & de Jure Romano advocatus eas opponens multatur librâ auri, *l. pen. & ult. C. de except. & l. 4. C. de Jud.* Peremptoriæ exceptiones opponi possunt post litem contestatam, modo opponantur ante sententiam. *l. 4. & 8. C. de except. l. 2. C. de sent. resc.* excipiuntur peremptoriæ quædam exceptiones, quæ etiam post sententiam opponi possunt, ut compensationis *l. 2. C. de compens. S. Cti Maced. & Vellejani l. 11. ff. ad S. C. Maced. S. Cti.* & hoc fit ex sententia S. Cti, neque alia hujus rei certa ratio reddi potest.

V I I.

V I I.

Exceptiones dilatorię vel respiciunt ipsam causam, & retinent nomen generis, vel respiciunt personam Judicis, aut tempus, & vocantur proprio nomine declinatoriæ. Ipsam causam respicientes exceptiones sunt pacti de non petendo intra certum tempus §. 20. *J. de except.* hæc ab effectu potest dici solutionis moratoria, cui similis est exceptio moratoria a Principe Impetrata l. 2. & 4. *C. de prec. inper. off. l. 45. §. 10. ff. de jure fisci.* solent enim principes humanitatis causa dilationem alicujus temporis indulgere debitoribus, qui fortunę injuria facultatibus exuti, aut magnum damnum aliquod rei familiaris passi, spatium aliquod ad solvendum petunt, quo se interim tuentur adversus creditores, ne in carcerem ire, aut bonis cedere cogantur, vulgo appellantur litteræ, salvi conductus, gratiæ, securitatis, nostribus (*Briefven van Aeterminatie of Respijt*) qua de re consulendus *Astic. decis. 337. & seqq.* exceptio ordinis, *Auth. presentes C. de sivejuss.* cedendarum actionum, l. 13. & 36. *ff. eod.* & aliæ plures.

V I I I.

Propter personam Judicis præcipue competunt exceptiones, suspecti judicis, præventionis, litis pendentis, & fori incompetentis.

Exceptio suspecti judicis est exceptio dilatoria, qua Judex tanquam suspectus rejicitur. Suspectus dicitur judex, si de re sua agatur, aut infestus nobis sit, aut inimicus adversario, l. 17. & 47. *ff. de Jud. L. un. C. ne quis in sua caus.*

Exceptio præventionis est qua declinamus forum Judicis alias competentis, ex eo, quod ejus Jurisdictio præventa sit ab alio iudice l. 7. ff. de jud.

Exceptio litis pendentis est qua declinamus forum Judicis competentis

§ DISPUTATIO JURIDICA

petentis, ex eo quod lis coram alio iudice inchoata pendeat, l. 15. ff. rat. rem hab.

Exceptio fori incompetentis est exceptio dilatoria qua proponitur actionem institutam non pertinere ad cognitionem iudicis, apud quem proposita est. Ut autem hæc exceptio melius intelligatur, pro instituto nostro de ipso foro competenti differemus, si enim cognoscamus quid forum sit competens, ex natura contrariorum facile intelligemus, quodnam forum incompetentis haberi debeat.

I X.

Forum competens dicitur duobus modis, & ratione Iudicis, & ratione Rei, 1. ratione Iudicis, ut is talem jurisdictionem habeat, ad quam causa controversa pertinet, de quo *tit. de jurisd.* 2. ratione Rei, qui convenitur, ut ratione ejus causæ ibi possit conveniri, dico *ratione Rei*, nam actor non habet forum, unde hæc regula, actor sequitur forum rei, l. 2. & 5. C. de jurisd. l. 2. & 3. C. ubi in rem act. excipiunt casum ex leg. diffamari C. de ing. man. item reconventionis, litis ab emptore venditori denuntiatiq; & alios nonnullos. Sortitur reus forum, vel ex persona propria, vel ex alterius persona.

Ex alterius persona heres sortitur forum, quia actiones contra defunctum radicas tenetur suscipere in eo loco ubi defunctus tempore mortis domicilium habuit l. 19. pr. & l. 34. ff. de Jud. Ex persona propria, forum duplex est, commune unum, alterum proprium seu speciale, quod ad certas causas pertinet.

X.

Commune forum constituit Domicilium, in omnibus causis civilibus, criminalibus, personalibus, & realibus. Domicilium triplex est, 1. Reipublicæ. 2. Originis. 3. Voluntatis.

Fo-

Forum domicilii olim fuit Romæ, quæ id circo veteribus dicta est communis patria, *l. Roma ff. ad munic.* nam idcirco omnes, qui Romæ inventi essent, ibi conveniri poterant, ibique se defendere debebant, nisi jus haberent revocandi rem ad domicilium proprium, *l. 2. §. 4. & seq. l. 24. ff. de jud.* sed moribus hodiernis regiæ urbes, seu metropoles jus istud communis fori non habent.

2. Domicilium originis, quis nanciscitur ibi loci, unde vel pater oriundus, vel in quo quis non fortuito natus est, dummodo pater ibi domicilium habuerit *l. 1. §. 1. l. 17. §. patris ff. a. i. munic.* atque hoc domicilium de Jure Romano immutabile est; in eoque originarius conveniri potest inventus, licet alibi larem fixerit, arg. *l. 6. pr. & l. 29. ff. ad munic. l. vin. C. ub. pet. tut. l. pen. ff. de senat. l. pen. ff. de incol. illegitimi liberi sequantur conditionem matris l. 1. §. 2. ff. ad munic.*

3. Domicilium voluntatis est ubi quisque larem, & fortunarum sedem ita fixerit, ut inde non sit decessurus, & in de profectus peregrinari videatur, *l. 7. C. de incol. l. 7. C. ubi sen. vel l. 5. & 5. ff. de in jur.* sæpe quis non in uno sed duobus vel pluribus locis ita fortunarum summam constituit, unde & totidem in locis domicilium & forum nanciscitur, *l. 5. §. 6. §. pen. & l. 27. §. 1. ff. ad munic.* constituitur ergo hoc domicilium proposito permanendi, ipso facto seu habitatione, qui animus colligitur ex circumstantiis, verb. gr. si quis jus civitatis impetravit, ubi habitat, vel potiores suas res eo detulit. *l. 2. C. ubi seu.* vel plenariam rerum administrationem ibi instituit, *l. 27. §. 1. ff. ad municip.*

X I.

Ceterum illud arbitrium eligendi habitationem impeditur, vel ob defectum consensus, unde impubes domicilium patris, arg. *lun. C. ubi pet. tut.* furiosus, quod fuit ante furorem, retinere censetur, arg. *l. 20. ff. de stat. horn.* Studiosus ubi stu-

10 DISPUTATIO JURIDICA

diorum causa moratur, non intelligitur domicilium habere; etsi per decennium ibi hæserit, si nulla alia re voluntatem suam declaraverit *l. 2. C. de uncol. l. 1. §. pen. ff. de his qui estud l. 5. §. si tamen ff. de in jur.* mulier per matrimonium transit in forum, & domicilium mariti, quod etiam ut vidua retinet, donec alteri nupserit, *l. 65. ff. de Jud. l. C. §. 3. ff. ad municip. vagabundus potest ubi cumque reperitur conveniri arg. l. 1. C. ubi quis decum vel cohort. caus.*

X I I.

Proprium seu speciale forum est, quid tribuunt causæ singularæ, vel uti in actionibus in personam tribuit locus, in quo contracta est obligatio, *l. 20. ff. de Jud.* quod tamen puto sic accipiendum, si reus ibi reperiatur per *l. 2. §. 4. l. 19. pr. & §. 1. & l. 45. ff. de Jud.* quia in contractibus remissio locum non habet, *C. Romana §. contrahentes, de for. comp. in 6.* etsi quidem in contrahendo dictum non sit, quo loco rem præstari oporteat, is locus contractus intelligitur, in quo res gesta est, *d. l. 19. §. 1. & l. 45.* sin autem expresse cautum, ut alio loco, quam in quo negotium gestum est, res præstetur, hic locus accipiendus, tamquam re ibi contracta *l. 3. ff. de reb. autb. jud. pos. l. 21. ff. de o & a.* in his autem regionibus non inspicimus locum contractus, sed domicilii debitoris, juxta *l. 65. ff. de jud.* sic ut *l. 19. de jud. & l. ff. de reb. aut jud. poss.* non sint receptæ, secundum ea quæ tradit *Imbert.* & alii allegati a *Christ. vol. 2. decis. 164.*

X I I I.

In actionibus in rem speciale forum tribuit locus in quo res fixæ sunt. Est enim constans hæc fere omnium interpretum sententia, usuque forensi non dubio recepta, posse pro arbitrio petitoris, actionem in rem moveri, vel in loco domicilii
possesso-

possessoris, ut foro actionum omnium communi, vel in loco ubi res, de quibus contenditur, constitutæ sunt, per textum non obscurum, in *l. 3. C. ubi in rem act. fac. l. un. C. ubi de hered.* quamquam *Cudelin.* notat, praxi illud maxime observari, ut ibi duntaxat actio in rem intendatur, ubi res sita est, *lib. 4. cap. 2.* Speciale quoque forum tribuunt crimina, ut docent, *l. 1. l. 2. cum aurb. seq. C. ubi de crim.*

XIV.

Illud preterea obiter notandum, posse eum, qui per se competens non est, ex accedenti competentem fieri, idque vel propter iudicium jam ceptum, vel propter prorogationem jurisdictionis. Cæpti iudicii hæc vis est, tum ut actorem mutua petitioni, seu reconventioni, ut nunc in foro loquimur, obnoxium reddat, hoc est, ut mutuas rei actiones ibi excipere cogatur, ubi ipse litem movit, tametsi prius ibi conveniri non potuisset, *l. 22. ff. de Jud. l. 14. ff. de sent. & inter loc.* tum ut litigatores retineat in iudicio juncto. Iudicia conjuncta autem accipimus hac in re possessionis, & proprietatis: ac de his ita cautum, quo in loco prius de possessione actum est, etiam de proprietate agi debere, quamvis rebus integris ibi conventus iudicium accipere non cogeretur, ne causæ continentia dividatur *l. 10. C. de Jud. moribus tamen istarum causarum disjunctos cerminus iudices, quippe Interdicta possessoria in conciliis provincialibus, quæstiones vero proprietatis apud cujusque loci magistrum tractari solent, Cudelin. lib. 4. cap. 2. ubi de foro competenti late disputatur, artic. 19. Inst. sup. hol. cri.* Prorogatur Jurisdictio, vel expresse, cum alius Judex, quam cujus notio est, ex conventionem aditur. *l. 18. ff. de juris & l. 1. ff. de jud.* vel tacite, cum quis ab incompetente iudice citatus comparet, nec exceptionem fori opponit, *l. 1. C. de jurisd. l. C. inst. de excep.*

X V.

Haftenus egimus de foro quod reus sortitur ex jure communi, porro jam videndum de foro privilegiato, quod competit, vel ratione caufarum, vel ratione personarum, nam

1. caufæ Ecclesiasticæ & spirituales, ut sunt matrimoniales, decimarum &c. coram iudice ecclesiastico sunt expediendæ, *ex Fur. can. cap. 3. extr. de Jud.* excipiunt plerique & hunc casum, si ecclesiastica causa incidenter tractetur, quo facit, *l. 3. C. de Jud.*
2. Caufæ feudales coram domino, vel paribus, curiæ, vel coram iudice ordinario sæpe ventilanda sunt, dominus feudi est Iudex, si controversia sit de feudo inter duos pluresve vafallos, feudum ab eodem domino recognoscens, *lib. 2. feud. cap. 55. §. præterea.* Pares curiæ autem sunt vafalli, qui ab eodem domino feudem recognoscunt, hi sunt iudices, quando inter dominum & vafallum lis oriatur, vel inter duos vafallos quidem, sed quæ dominum etiam per consequentiam ita concernat, ut in domini ab proprium interesse affectus metuendus sit *2. feud. 16. & 39. §. 55.* quando autem caufæ feudales ventilantur coram Iudice ordinario, hoc fit in subsidium, deficiente foro feudali.
3. Caufæ status peragenda sunt in loco, ubi reus qui est in possessione libertatis, domicilium habet *l. 3. Cod. ubi caus. stat.* non tamen nisi coram Iudice majori *l. 4. & ult. C. eod.*
4. Caufæ fiscales singulare forum habent, de iis disceptatur, apud procuratorem Cæsaris, vel rationalem *l. 1. 2. & 5. Cod. ubi caus. bis.* criminales vero apud præsidem provinciæ. *d. l. aut procuratorem ejus, d. l. 3.*

X V I.

Respectu conditionis personarum, pupillis, viduis, & ceteris miserabilibus personis, id privilegii concessum est, ut
Im-

Imperator de ipsarum quærelis, sola facti veritate inspecta, im-
mediate cognoscat, *l. un. Cod. quand. Imp. in pup. vel vid. & c.* ipse
autem invitæ illuc evocari nequeunt *d. l. un. 2.* Senatores &
clarissimi in causis civilibus in urbe apud præfectum, vel ma-
gistrum officiorum conveniuntur, *tot. tit. C. ub. sentel. clar.*
in provinciis nulla gaudent præscriptione fori *l. 2. d. t.* sicut
nec in criminalibus, quia reatus omnem excludit honorem,
l. 1. 2. 3. C. ub. sen vel clar. 3. Professores cum sua familia, &
studiosi cum suis famulis coram rectore magnifico, vel Epi-
scopo sunt conveniendi, *Auth. (habita) C. ne fil. pro par.*
Clerici etiam tali gaudent beneficio, *Auth. (statuimus) Cod.*
de epis. & cler. cui jus canonicum, ne quidem per jus juran-
dum renuntiari vult, *cap. si deligenti an de foro comp.*

Denique qui armatam militiam persequuntur, coram magi-
stro militum conveniendi sunt, nec tantum in causis civili-
bus, sed etiam in criminalibus, *l. 6. C. de Juris d. l. 3. ff. de re
nul.* quod sine dubio verum est si delictum sit militare, in
delictis autem communibus aliter obtinere, & militem tum hoc
beneficio non gaudere putamus *arg. l. 2. & l. 1. C. ad l. corn. de
sic. & 3. ff. de re nul.* nec illud jure novo correctum est, ut pa-
tet *l. un. C. in quib. caus. milit.*



COROLLARIA.

I.

*U*scapio est *Iustus* modus acquirendi *Domi-*
ni.

II.

Pacta incontinenti adjecta contractui str. Juris
non formant actionem.

III.

Concubinatus, nec Meretriciæ conjunctiones de
Jure civili absolute fuere permiffæ.

IV.

Pactum Antichrefeos potest excedere legitimum
usurarum modum.

V.

Princeps legibus solutus est.

VI.

Fidei jussor in majoram summam obligatus quam
debitor principalis nullo modo tenetur.

VII.

VII.

*Querela inofficiosi testamenti est ipsa hereditatis
petitio.*

VIII.

Ad prescriptionem servitutum non opus est titulo.

IX.

*L. 2. C. de resc. vend. non habet locum in trans-
actione.*

X.

*Major 17. annis potest esse procurator ad li-
tes.*

F I N I S.

COROLLARIA

Quædam præcipua argumenta de ipsa hereditate

VIII

De præcipuis argumentis non est opus disputare

IX

In eandem re. cum non habeat locum in terra

X

De re. cum non habeat locum in terra

FINIS